

Lapsettomien naisten kokema syyllistäminen

Katariina Asunta

Tinja Helminen

Tiia Henriksson

OPINNÄYTETYÖ
Helmikuu 2020

Sairaanhoitaja AMK

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sairaanhoitajakoulutus

ASUNTA, KATARIINA & HELMINEN, TINJA & HENRIKSSON, TIIA:
Lapsettomien naisten kokema syyllistäminen

Opinnäytetyö 47 sivua, joista liitteitä 5 sivua
Helmikuu 2020

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata lapsettomien naisten kokemaa syyllistämistä lapsettomuudesta. Opinnäytetyön tehtävinä oli selvittää, millaista syyllistämistä tahattomasti lapsettomat ja lapsettomuuden valinneet naiset kokevat sekä millaiset tahot naiset kokevat syyllistävän lapsettomuudesta. Työn tavoitteena oli tuottaa tietoa lapsettomien naisten kokemasta syyllistämisestä ja heidän kohteestaan.

Opinnäytetyö tehtiin laadullista tutkimusmenetelmää käyttäen. Aineisto kerättiin internetin keskustelupalstojen kirjoituksista ja analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Opinnäytetyön työelämäyhteytenä oli Tampereen ammattikorkeakoulun ViVa2-hanke, jonka kampanjaan opinnäytetyö tuotti tietoa.

Työn keskeisimmiksi tuloksiksi nousivat, että tahattomasti lapsettomat naiset kokivat vähättelyä lapsen haluamisesta, syyllistämistä heidän ulkomuodostaan tai ominaisuuksistaan, ajattelemattomuutta sosiaalisessa kanssakäymisessä sekä ymmärtämättömyyttä lapsen saannin vaikeudesta. Lapsettomuuden valinneet naiset kokivat painetta lähipiirin ja sukulaisten odotuksista lasten hankinnasta ja painostamista lapsentekoon iän tai avioliiton vuoksi. Syyllistävinä tahoina lapsettomat naiset näkivät sukulaiset, ystävät, puolison ja yhteiskunnan.

Jatkotutkimus- ja kehittämisehdotuksena esitetään sekä lapsettomien naisten että pariskuntien tuen tarpeen selvittämistä. Lisäksi lapsettomuuden valinneiden naisten syyllistämistä voisi tutkia lisää, koska työhön löydettiin vähän vapaaehtoisten lapsettomien naisten kokemuksia. Terveysalan koulutusta voisi kehittää lisäämällä lapsettomuutta käsittelevää opetusta, jotta terveydenhuollon henkilökunta osaisi suhtautua hienotunteisesti lapsettomuuteen.

Asiasanat: lapsettomuus, hedelmättömyys, kokemus, syyllistäminen, syyllisyyden tunne

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Nursing and Health Care

ASUNTA, KATARIINA & HELMINEN, TINJA & HENRIKSSON, TIIA
Guilt Experienced by Infertile Women

Bachelor's thesis 47 pages, appendices 5 pages
February 2020

The purpose of this study was to describe the sense of guilt among infertile women. The aim of the study was to find out what kind of accusation involuntary childless women and voluntary childless women experienced and who blamed them for their infertility. The study was conducted using a qualitative research method. The material was collected from the posts in internet forums and the analysis was based on material-based content analysis.

The main results of the study were that involuntary childless women experienced a disregard for their desire to have a child, blame for their appearance and feature, people's lack of thought in social interaction with them and lack of understanding of the difficulty of having a child. Voluntary childless women experienced pressure from the expectations of having children and pressure to have children due to age or marriage. The childless women experienced blame from relatives, friends, spouses and society.

The results of the study provide information about negative experiences around infertile women. A further study and improvement suggestions are proposed to establish what kind of support infertile women and infertile couples needed. Furthermore, guilt of the women who have chosen childlessness could be studied more. Health education could be improved by adding education concerning infertility.

Key words: childlessness, infertility, experience, blame, guilt

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	7
	2.1 Lapsettomuus.....	7
	2.2 Lapsettomat naiset.....	9
	2.3 Kokemus	10
	2.4 Syyllisyys	11
3	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TEHTÄVÄT JA TAVOITE.....	12
4	METODOLOGISET LÄHTÖKOHDAT	13
	4.1 Laadullinen tutkimus	13
	4.2 Aineiston keruu	13
	4.3 Analyysimenetelmä.....	15
5	TULOKSET	16
	5.1 Tahattomasti lapsettomien naisten kokema syyllistäminen	16
	5.1.1 Vähättely lapsen haluamisesta.....	16
	5.1.2 Syyllistäminen sisäisistä ja ulkoisista tekijöistä.....	17
	5.1.3 Ajattelemattomuus sosiaalisessa kanssakäymisessä lapsettoman kanssa	18
	5.1.4 Ymmärtämättömyys lapsen saannin vaikeudesta.....	20
	5.2 Lapsettomuuden valinneiden naisten kokema syyllistäminen	20
	5.2.1 Painostaminen lasten tekoon iän tai avioliiton vuoksi	21
	5.2.2 Lähipiirin ja sukulaisten odotukset lasten hankinnasta	21
	5.3 Tahot, joiden naiset kokevat syyllistävän lapsettomuudesta	21
	5.3.1 Yhteiskunnan luoma ahdistus lapsettomuudesta	21
	5.3.2 Ystävien vähättelevä ja loukkaava käytös	22
	5.3.3 Sukulaisten aiheuttamat paineet lapsettomuudesta	23
	5.3.4 Puolison ja lähipiirin syyllistävä käytös	24
6	POHDINTA	26
	6.1 Eettisyys.....	26
	6.2 Luotettavuus	28
	6.3 Tulosten tarkastelu.....	30
	6.3.1 Tahattomasti lapsettomien naisten kokema syyllistäminen	31
	6.3.2 Lapsettomuuden valinneiden naisten kokema syyllistäminen	35
	6.3.3 Tahot, joiden naiset kokevat syyllistävän lapsettomuudesta	37
7	JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET.....	39

LÄHTEET	40
LIITTEET	43
Taulukko 1. Tahattomasti lapsettomien naisten kokema syylistäminen 43	
Taulukko 2. Lapsettomuuden valinneiden naisten kokema syylistäminen.....	45
Taulukko 3. Tahot, jotka naiset kokevat syylistävän lapsettomuudesta. 46	

1 JOHDANTO

Lapsettomuudesta voidaan puhua silloin, kun pari on tuloksetta yrittänyt tulla raskaaksi vuoden ajan. Tällöin puhutaan tahattomasta lapsettomuudesta, jolloin syy lapsettomuuteen voi löytyä naisesta, miehestä, molemmista tai joskus selvää lapsettomuuden selittävää tekijää ei pystytä löytämään. Lapsettomuus voi ilmetä niin, että raskaus ei ala lainkaan tai niin, että raskaudet päättyvät toistuvasti keskenmenoon. (Kettula-Pihlaja, Aho & Kaunonen 2015.) Tahattoman lapsettomuuden lisäksi lapsettomuus voi olla myös oma valinta, jolloin on vapaaehtoisesti tehty päätös olla hankkimatta lapsia. Tällöin puhutaan vapaaehtoisesta tai valitusta lapsettomuudesta (Vapaaehtoisesti Lapsettomat ry).

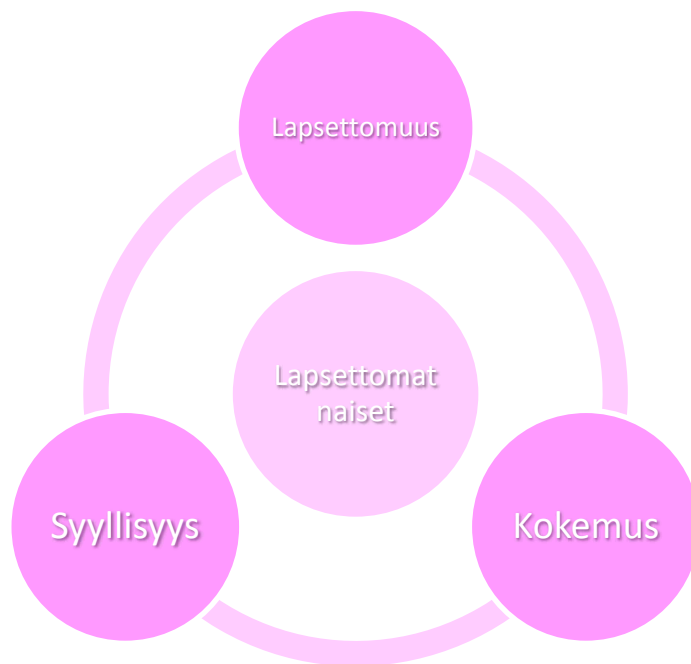
Tilastokeskuksen vuonna 2011 tehdyn julkaisun mukaan joka viides 40-vuotias nainen on lapseton. Lapsettomien naisten osuus Suomessa on hitaassa, mutta tasaisessa kasvussa. (Tilastokeskus 2011.) Vuoden 2014 Tilastokeskuksen väestörakennetilaston mukaan Suomessa asuvista suomenkielisistä 45-49 vuotiaista naisista 18,7% ei ollut synnyttänyt lasta, kun vuonna 1990 vastaava osuus oli 13,8% (Tilastokeskus 2015).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata lapsettomien naisten syyllisyyden kokemusta. Kiinnostuksen kohteena olivat kokemukset syyllistämisestä, kuten minkä tahojen lapsettomat naiset kokevat asiasta syyllistävän ja onko syyllistämisen kokemus erilainen, jos kyse on tahattomasta tai valitusta lapsettomuudesta.

Opinnäytetyön työelämäyhteytenä oli Tampereen ammattikorkeakoulun ViVa2-hanke, jonka suunnitteilla olevaan kampanjaan opinnäytetyö tuotti tietoa.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyön teoreettisia käsitteitä ovat lapsettomuus, lapsettomat naiset, kokemus ja syyllisyys (kuvio 1). Käsitteiden keskiössä on lapsettomat naiset ja tämän ympärillä lapsettomuus, kokemus ja syyllisyys. Teoreettisten käsitteiden avulla luodaan teoriapohjaa opinnäytetyön aiheelle.

KUVIO 1. Teoreettiset käsitteet

2.1 Lapsettomuus

Lapsettomuus voi olla tahatonta, tai valittua ja vapaaehtoista. Tahattomassa lapsettomuudessa raskaus ei ole alkanut vuoden kuluessa parin toiveista ja säännöllisesti harrastetusta suojaamattomasta yhdynnästä huolimatta. Lapsettomuuden selittäviä syitä voi löytyä naisesta, miehestä, molemmista tai joskus syy voi jäädä epäselväksi. Lapsettomuus voi tulla ilmi niin, että säännöllisestä yrittämisestä huolimatta raskaus ei ala lainkaan, tai niin, että nainen tulee raskaaksi,

mutta raskaudet päättyvät toistuvasti keskenmenoon. (Kettula-Pihlaja, Aho & Kaunonen 2015.)

Tahattoman lapsettomuuden on arvioitu yhä lisääntyvän tulevaisuudessa. Mahdollisia selityksiä tähän on lapsen hankinnan lykkääminen myöhemmälle iälle. Tutkitusti naisen hedelmällisyys alkaa laskemaan jo 30 ikävuoden jälkeen, 35 ikävuoden jälkeen jo merkittävästi. Miehillä hedelmällisyys laskee iän myötä hitaammin kuin naisilla. (Aarbakke 2018.)

Tahaton lapsettomuus voi olla primaarista tai sekundaarista. Primaarisessa lapsettomuudessa toivottu raskaus ei ole alkanut lainkaan tai raskaudet ovat päätyneet keskenmenoon ja pari on näin lapseton. (Born, Carotta, Ramsay-Seaner 2018). Sekundaarisesta lapsettomuudesta on kyse silloin, kun onnistuneen, ilman vaikeuksia alkaneen raskauden jälkeen toista raskautta ei kuulu vuoden kuluessa yrittämisen aloittamisesta. (Aarbakke 2018.)

Lapsettomuustutkimukset ovat mahdollisia niitä toivoville pareille. Tutkimukset voidaan aloittaa perusterveydenhuollossa tai esimerkiksi gynekologin tai yksityisen lapsettomuusklinikan kautta. Pyrkimyksenä on lapsettomuustutkimuksien avulla selvittää, onko kyse hedelmättömyydestä vai alentuneesta hedelmällisyydestä ja tulosten pohjalta arvioida, tarvitaanko lapsettomuushoitoja (Tiitinen 2018a).

Tutkimusten jälkeen mahdolliset lapsettomuushoidot toteutetaan erikoissairaanhoidossa. (Aarbakke 2018.) Hoidon suunnittelu on aina yksilöllistä lapsettomuuden syistä ja parin toiveista riippuen. Mahdollisia lapsettomuuden hoitomuotoja on muun muassa munarakkulan kypsytyshoidot, kirurginen hoito ja hedelmöityshoidot (Tiitinen 2018b).

Lapsettomuus voi olla myös valittua ja vapaaehtoista, jolloin on erinäisistä syistä tehty päätös olla hankkimatta lapsia. Vapaaehtoisen lapsettomuuden on todettu lisääntyvän Suomessa. Vuoden 2015 perhebarometrin kyselyn perusteella lapsettomaksi jäämistä suunnitteli noin 13% kaikista 20-40-vuotiaista suomalaisista (Miettinen 2015). Aikaisemmissa tutkimuksissa lapsetonta elämää suunnitteli

noin 5-7% suomalaisista, mikä osaltaan todistaa vapaaehtoisen lapsettomuuden lisääntymistä Suomessa (Väestöliitto 2016.)

2.2 Lapsettomat naiset

Lapsettomuuteen liittyvään suruprosessiin liittyy voimakkaita tunteita ja reaktioita, kuten epäuskoa, häpeää ja syyllisyyttä, vetäytymistä ja alhaista itsetuntoa. Miehet ja naiset ovat kokeneet saman kokemuksen menettäessään lapsen, mutta he reagoivat tähän menetykseen eri tavoin. Naiset useammin puhuvat asiasta ja ilmaisevat kokemaansa surua kumppaniaan enemmän. (Singh & James 2018.)

Tavallisimpia naiseen liittyviä syitä lapsettomuuteen ovat ovulaatiohäiriöt, munanjohdinvauriot, endometrioosi ja korkea ikä. Naisen hedelmällisyyteen voi negatiivisesti vaikuttaa myös yli- tai alipaino, runsas päihteiden käyttö, epäterveelliset elintavat, krooniset sairaudet ja hoitamattomat gynekologiset tulehdukset (Tiitinen 2018c).

Naisen lapsettomuuden selvittelyt aloitetaan alkututkimuksilla, jotka voidaan tehdä perusterveydenhuollossa. Alkututkimuksissa selvitetään perusasioita naisen terveydestä, kuten verenpaine, sekä paino ja pituus. Alkututkimukseen kuuluu myös laboratoriokokeita, sekä papa- ja klamydianäytteet (Tiitinen 2018c).

Alkututkimusten jälkeisissä jatkotutkimuksissa selvitetään, tapahtuuko naisella ovulaatio, sekä kohdun terveydentila ja munanjohtimien avoimuus. Nämä tutkimukset voidaan tehdä esimerkiksi naistentautien poliklinikalla tai lapsettomuusklinikalla (Tiitinen 2018c).

Naisten lapsettomuus on lisääntynyt vuosien kuluessa. Vuonna 1990 äitien osuus 30-vuotiaista naisista oli 67%, kun taas vuonna 2010 ainoastaan joka toinen 30-vuotias nainen oli äiti. (Tilastokeskus 2011.) Syntyvyys on ollut vuosia jyrkässä laskussa, ollen vuonna 2018 kaikkien aikojen matalin. Vuoden 2018 syntyvyyden mukaan nainen synnyttää keskimäärin elämänsä aikana 1,41 lasta, kun

vielä vuonna 2017 luku oli 1,49 lasta. Syntyvyys on laskenut koko 2010-luvun ajan, jyrkentyen viime vuosien aikana. (Tilastokeskus 2019.)

2.3 Kokemus

Kokemus käsitteenä muodostuu henkilön sen hetkisestä elämyksellisestä tilasta. Elämyksellisen tilan taustalla vaikuttaa henkilön sisäisesti merkityksellisenä kokema elämäntilanne ja vuorovaikutus. Kokemus kuvaa ihmisen oppimista ja kasvamista, aistimuksia, tunteita, tunnelmia ja elämyksiä. (Kajaanin ammattikorkeakoulu.) Kokemuksellinen tieto liittyy olennaisesti henkilön maailmankuvaan ja siitä tehtyihin tulkintoihin, joka voi ilmentyä esimerkiksi käsityksinä ja uskomuksina todellisuudesta (Rekola 2018).

Asioita voidaan kokea kuultuna, nähtynä tai kerrottuna eikä siihen aina välttämättä liity henkilökohtaista kokemusta. Joskus taas oma henkilökohtainen kokemus on niin vahva, että siihen turvaudutaan enemmän kuin tutkittuun tietoon. Kokemus käsitteenä on arvokas, koska se antaa yksilölle luvan ilmaista kokemuksensa (Toikkanen & Virtanen 2018).

Länsimaisessa filosofiassa kokemusta on pidetty välttämättömänä vaiheena tiedon hankinnassa ja koettelemisessa (Toikkanen & Virtanen 2018). Siihen on kuitenkin liitetty myös tiedostettuja heikkouksia kuten tilannesidonnaisuus ja ennakkoimattomuus. Nykyfilosofian mukaan käsitteenä kokemus pyrkii olevan objektiivisesti saavutettavissa. Oma suhde maailmaan ilmenee sanojen ja käyttäytymisen myötä ja omat kokemukset sisältävät muistin, hyväksynnän sekä kuvauksen. Nämä ilmenevät myös ihmisten välisissä suhteissa. Kokemusta pidetään vastakkaisena sille, mitä on ajateltu tai mikä on hyväksyttyä auktoriteetin tai tradition perusteella (Kokemus. Tieteen termipankki.).

Kokemuksen tutkimuksessa tarkastellaan kokemuksen sisältöä, niiden jäsenystä sekä teemoittelua. Laadulliset tutkimusmenetelmät nähdään soveltuvaksi tähän. Näin ollen tutkimus on tutkimusaineiston luokittelua ja jäsentämistä, jolloin

aineistosta saatu kuvaus kertoo asiaan tai teemaan liittyvien kokemusten erilaisia sisältöjä ja yhteyksiä (Toikkanen & Virtanen 2018).

2.4 Syyllisyys

Syyllisyys on voimavaroja kuluttava tunne, johon kuuluu läheisesti myös häpeä, tunnontuskat ja katumus. Syyllisyyden tunne voi pidempään jatkuessaan kuormittaa elämää, kaventaa merkittävästi voimavaroja ja lisätä stressiä. (Mieli Suomen Mielenterveysseura ry.) Syyllisyydentunteiden sanotaan liittyvän rajojen ylittämiseen, eli tilanteeseen, jossa toimitaan vastoin henkilön itsensä arvostamaa tai yleisesti arvostettua normia tai sääntöä (Naistenkartano ry). Syyllisyys ja häpeä muistuttavat elämyksellisesti toisiaan, mistä johtuen ne nähdään usein samana asiana. Syyllisyyden tunne koskee jotain tekoa, minkä ihminen voi kokea tarpeelliseksi saada korjattua. (Rajala-Koenkytö 2008.)

Lapsettomuuden kohtaaminen aiheuttaa niin surua, vihaa kuin syyllisyyden tuntekin. (Terveyskylä.) Naiset syyllistävät itseään miehiä enemmän lapsettomuudesta ja kokevat olevansa vastuussa tilanteesta. Pahimmillaan syyllistetään itseä kuukausittain kuukautisvuodon alkaessa, jolloin tunnetaan pahimmillaan myös suurta tuskaa. Mietitään mitä olisi pitänyt tehdä toisin tai miksi tämän on pakko tapahtua juuri minulle. Lapsettomuuden hyväksyminen on rankkaa ja vaatii aikaa sekä tukea. (Tulppala 2012.) Lapsettomuus ja syyllisyys koettelevat molempia parisuhteen osapuolia erilaisin tavoin. Tilanne voi tuoda eteen ahdistusta, huonommuuden tunnetta, kaventaa sosiaalista elämää ja tuoda erilaisia jännitteitä niin parisuhteeseen kun muihinkin sosiaalisiin suhteisiin. Lapsettomuus on kriisi, joka parisuhteessa pitää käsitellä syyllisyyden tuntoineen kaikkineen, jotta parisuhde ei rikkoudu tai pilaa välejä lopullisesti. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2019.)

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TEHTÄVÄT JA TAVOITE

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata lapsettomien naisten syyllistämisen kokemusta.

Opinnäytetyön tehtävät olivat:

Millaista syyllistämistä tahattomasti lapsettomat naiset kokevat?

Millaista syyllistämistä lapsettomuuden valinneet naiset kokevat?

Millaiset tahot naiset kokevat syyllistävän lapsettomuudesta?

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää Tampereen ammattikorkeakoulun ViVa2-hankkeen kampanjassa. Valmis opinnäytetyö julkaistaan Theseuksessa, jolloin työn tuottamaa tietoa voivat hyödyntää kaikki aiheesta kiinnostuneet.

4 METODOLOGISET LÄHTÖKOHDAT

4.1 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyön menetelmänä käytettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään ja selittämään tutkittavaa ilmiötä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 33). Keskiössä ovat merkitykset, jotka ilmenevät monin tavoin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Opinnäytetyössä on kyse naisten kokemuksellisesta asiasta. Laadullisen metodin avulla pyrittiin ratkaisemaan opinnäytetyön tarkoitusta eli selvittämään millaista ulkoapäin asetettua syyllistämistä tahattomasti sekä valitusti lapsettomat naiset kokevat ja millaiset tahot he kokevat heitä syyllistävän. Laadullisen metodin avulla saimme käsityksen siitä, millaiset ulkopuolelta tulevat seikat lapsettomat naiset kokevat syyllistävinä. Tämän tiedon avulla pyrittiin selvittämään, ketä tästä aiheesta tulisi opastaa. Vaikka tutkimuksella ei voida saavuttaa ilmiötä täydessä kokonaisuudessaan, saadaan siitä ja sen luonteesta kuitenkin ymmärrystä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

4.2 Aineiston keruu

Opinnäytetyö tehtiin valmista aineistoa käyttäen. Aineistona olivat internetin keskustelupalstat, joista etsittiin keskusteluja naisten kertomana heidän kokemaansa syyllistämistä liittyen lapsettomuuteen. Aineistosta pyrittiin muodostamaan teoreettinen kokonaisuus, johon aikaisemmat tiedot ja taidot tutkittavasta asiasta eivät vaikuta, koska analyysi on aineistolähtöistä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108).

Keskustelupalstojen alustavan tutkinnan jälkeen päädyimme valitsemaan neljä sivustoa, joita käytimme opinnäytetyömme aineistona. Simpukan, Kaksplussan, Vauva.fi:n sekä Annan keskustelupalstojen sisältö sopi parhaiten työmme aiheeseen ja näiltä sivuilta valitsimme tarkemmin työssä käytettävät keskustelut aloittaen Simpukan keskusteluista (Taulukko 2.). Keskustelujen tarkastelu aloitettiin kesäkuussa 2019 tuoreimmasta sivusta ja keskustelusta ja siinä edettiin niin pit-

källe, kunnes aineisto alkoi mennä ajallisesti liian vanhaksi. Seuraavan keskustelupalstan tarkasteluun siirryttiin, kun tutkimuskysymyksiin vastaavia keskusteluja ei enää löydetty. Aineiston keruun jälkeen keskusteluja käytiin tarkemmin läpi ja tarkasteluun otettiin kaikki löydetyt keskustelut. Näihin merkittiin kohdat, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin ja näin rajattiin vain opinnäytetyön tarkoitusta vastaavat keskustelut säilytettäviksi. Tärkeänä kriteerinä oli se, että tarinan tulee olla naisen itsensä kokema ja kertoma.

Keskustelut kerättiin sekä tahattomasta että valitusta lapsettomuudesta, jolloin syyllisyyden kokemuksia tarkasteltiin suhteessa toisiinsa. Keskusteluja tutkittaessa ilmeni, että tahattomasta lapsettomuudesta löytyi huomattavasti enemmän tutkittavaan näkökulmaan liittyviä keskusteluja kuin valitusta lapsettomuudesta.

Alla esitettyssä taulukossa (Taulukko 2.) on nähtävissä keskustelupalstoilta kerättyjen keskustelujen määrät. Keskustelut olivat pituudeltaan eri mittaisia ja niistä opinnäytetyön tehtäviin vastaavia kommentteja löytyi vaihtelevia määriä. Keskustelujen linkit tallennettiin erilliseen tiedostoon, jotta keskustelut löydettiin helposti tulosten analysointia varten.

TAULUKKO 2. Aineistoon löydettyjen keskustelujen määrä

Keskustelupalstat	Tahaton Lapsettomuus	Valittu Lapsettomuus	Yhteensä
1. Lapsettomien yhdistys Simpukka	8	0	8
2. Kaksplus	12	4	16
3. Vauva.fi	4	1	5
4. Anna	0	0	0
Keskusteluja yhteensä	24	5	29

Opinnäytetyömme aineistona analysoitiin lopulta taulukossa näkyvät 29 keskustelua Simpukan, Kaksplussan ja Vauva.fi:n keskustelupalstoilta. Annasta ei lopulliseen työhön käytetty aineistona yhtäkään keskustelua, koska ne eivät vastanneet täysin tutkimuskysymyksiimme.

4.3 Analyysimenetelmä

Opinnäytetyön analyysimenetelmänä käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Sisällönanalyysissä aineistosta eritellään ja etsitään eroja ja yhtäläisyyksiä tiivistettyyn muotoon (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Työmme aineisto eli tutkittavat tekstit olivat keskusteluja, joista pyrimme muodostamaan sanallisesti tiiviin kuvauksen sisällöstä. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi etenee vaiheittain, joihin kuuluvat aineiston pelkistäminen, sen ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luominen. Sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn ja tuloksista esitetään aineistosta muodostettu malli ja kuvataan luokittelujen pohjalta muodostetut kategoriat ja niiden sisältö (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122-127).

Aineistolähtöisyys tarkoittaa tutkimuksen pääpainon olevan aineistossa, jolloin voidaan edetä yksittäisistä havainnoista yleisempiin väitteisiin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Tutkija ei tällöin määrää sitä, mikä on tärkeää ja häneltä vaaditaan itsekuria pysyä aineistossa sekä sulkea ennakkokäsitykset pois. Johtopäätöksien teossa tutkija pyrkii ymmärtämään asioiden merkityksen tutkitaville ja heidän omasta näkökulmastaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 127).

Sisällönanalyysi aloitettiin tarkastelemalla työhön valittuja keskusteluja. Tutkimuskysymys kerrallaan aineistosta merkittiin kuhunkin kysymykseen vastaavat kohdat ja kommentit, jotka muutettiin pelkistettyyn muotoon. Näistä muodostettiin kullekin tutkimuskysymykselle omat ryhmät. Ryhmien sisällä pelkistyksistä etsittiin yhtäläisyyksiä, joista muodostettiin vielä pienempiä ryhmiä eli alaluokkia. Alaluokat nimettiin sisällön mukaisiksi ja näistä koostettiin vielä yläluokat.

Jokaisen tutkimuskysymyksen perusteella muodostettiin taulukot. Taulukkoon 1: "Tahattomasti lapsettomien naisten kokema syyllistäminen" tuli 10 alaluokkaa ja 4 yläluokkaa (Taulukko 1, 43). Taulukkoon 2: "Lapsettomuuden valinneiden naisten kokema syyllistäminen" saatiin 2 alaluokkaa (Taulukko 2, 45) ja taulukkoon 3: "Tahot, jotka naiset kokevat syyllistävän lapsettomuudesta" saatiin 8 alaluokkaa, joista 4 yläluokkaa (Taulukko 3,46).

5 TULOKSET

5.1 Tahattomasti lapsettomien naisten kokema syyllistäminen

5.1.1 Vähättely lapsen haluamisesta

Lapsettomat naiset kokivat, että heidän lapsitoiveitaan vähäteltiin. Lapsettomuuden vähättelijät olivat naisten kertoman mukaan tavallisesti itse perheellisiä, joilla ei ole ollut ongelmia raskaaksi tulemisen kanssa, vaan lapset oli saatu vaivattomasti. Vähättely ilmeni esimerkiksi ulkopuolisten kommentteina siitä, kuinka naisen pitäisi nauttia, kun saa vielä olla kahdestaan puolison kanssa ja olla onnellinen, kun on niin paljon omaa aikaa. Lisäksi naiset kertoivat karkeasta ja ajattelemattomasta kommentoinnista, jossa lapsettomuuden tuomaa tuskaa vähäteltiin sanomalla, ettei nainen itkisi, jos tietäisi kuinka raskasta vanhemmuus on ja että olisi onnellinen, kun välttyy raskaudelta ja synnyttämiseltä.

"Kun ei ole edes ketään kuka ymmärtäisi, kun eihän ihminen kellä on liuta lapsia voi ymmärtää miksi minä itken jotain sellaista joka saa hänet hulluksi. Vastaus on aina "et itkis jos tietäisit mikä homma" tai "saat lainata uhma ja murrosiässä"

Naiset kokivat raskaustoiveiden vähättelyä myös tilanteissa, joissa perheessä jo oli ennestään yksi tai useampi lapsi, eli kärsittiin sekundäärisestä lapsettomuudesta. Naisista tuntui, että heidän kokemaansa tuskaa toisen lapsen kaipuuta kohtaan vähäteltiin. Vähättelyä koettiin niin oman puolison, kuin muunkin lähipiirin osalta. Sekundäärinen lapsettomuus aiheutti naisissa syyllistämisen tunteita ja myös huonoa omaatuntoa, kun koettiin, ettei asiaan aina saatu sen ansaitsemaa ymmärrystä. Naiset kokivat, että heidän toiveitaan ja tilanteen aiheuttamaa pahaa mieltä pidettiin vähempi arvoisena ja jopa turhana, verrattuna naisiin, jotka eivät olleet saaneet lapsia lainkaan. Ymmärrystä ei aina koettu saavan myöskään henkilöiltä, joilla ongelmia raskaaksi tulemisen kanssa ei ollut, vaan useampi lap-

sinen perhe oli saatu toiveiden mukaisesti. Toista lastaan toivovat kertoivat vaikeuksistaan puhua omasta vaikeasta tilanteestaan lapsettomuushoidoissa käyvien ensimmäistä lastaan toivovien ystävien, sekä myös helpommin perheen saaneiden ystävien kanssa.

”Välillä tuntuu, että ei saisi edes toivoa toista ja ruikuttaa, kun onhan meillä jo yksi ja kaikki eivät sitäkään koe. Osa lähipiiristäkin suhtautuu näin mikä tuntuu pahalta, etenkin jos heillä itsellään on monia lapsia eikä ongelmia ole ollut”.

”Mies vähättelee minun tuntemuksiani, koska minulla on jo lapsia. Hän ei ymmärrä, että tämä sekundäärinen lapsettomuus sattuu ihan täysinä minuihin”.

Noin 20-30-vuotiaat nuoret naiset kirjoittivat kokevansa vähättelyä lapsettomuudesta ja halustaan tulla äidiksi. Naiset kertoivat kuulevansa ympäriltään kommentointia siitä, kuinka ikää on vielä vähän ja aikaa lasten saannille on vielä paljon. Vastaavat kokemukset toistuivat useasti nuorten raskautta toivovien naisten kirjoituksissa. Kävi ilmi, että naiset kokivat nuoreen ikään vetoavat kommentit usein vähättelevinä ja niin, ettei heidän huoltaan lapsettomuudesta otettu todella. Naiset kertoivat uskovansa näiden kommentoijien tarkoitusperän olevan hyvä, mutta nuoruuteen vetoavat kommentit lähipiiriltä eivät kuitenkaan hellittäneet vauvan kaipausta.

”Olen kärsinyt lapsettomuudesta ja vielä suhteellisen nuori. Mutta on epäreilua ja tunneköyhää yrittää kuitata lapsettomuuden aiheuttama huoli ja kipu tyypillisellä lausahduksella: ”oot vielä niin nuori, sulla on paljon aikaa!””.

5.1.2 Syyllistäminen sisäisistä ja ulkoisista tekijöistä

Naiset kokivat syyllistämistä lapsettomuudestaan tilanteissa, joissa naisella oli ylipainoa. Ylipainoa oli lähipiirin toimesta kommentoitu suoraan naiselle syyksi

siihen, ettei toivottu raskaus ole alkanut. Syyllistämistä ylipainon vuoksi koettiin myös terveydenhuollon puolelta, kun pariskunta ei päässyt lapsettomuushoitoihin naisen ylipainon vuoksi.

"En ihmettele ettette onnistu, oot kyllä niin lihava."

Toistuvana naisten kokemana syyllistämisen kohteena oli stressi. Naiset kertoivat ärtymyksestään siihen, että stressaamista pidettiin syynä lapsettomuuteen ja kuinka heti tärppäisi, jos ei asiasta stressaisi tai liikaa ajattelisi. Naiset kokivat, että stressin haitallisuudesta huomauttelivat niin lähipiiri, kuin terveydenhuollon ammattilaiset. Naiset kokivat, että ulkopuolisten oli helppoa neuvoa olemaan stressaamatta, mutta mahdotonta ymmärtää kuinka vaikeita asioita lapsettomat joutuvat käymään läpi.

"Nyt just kiukuttaa kaveri, joka jo kolmannen kerran kertoi minulle kuulleensa jostain, että stressi vaikuttaa raskaaksi tuloon! Eli jos lopetan stressaamisen ja vauvojen ajattelun, tulen kuulemma heti raskaaksi! Ja mä ihan oikeasti olen melkoisen viilipytty tän asian kanssa, vaikka sitä tulee toki mietittyä harva se päivä. Mutta kun jo asian ajattelemisenkin on sitä stressiä! Miten se stressi luokitellaan?! Ja eniten mulla tulee stressiä juuri tuosta kaverista kun pitäis olla stressaamatta!"

5.1.3 Ajattelemattomuus sosiaalisessa kanssakäymisessä lapsettoman kanssa

Lapsettomat naiset saivat usein kuulla kommentointia iästään ja iän merkityksestä raskaaksi tulemisen kannalta. Eri ikäiset naiset kokivat, että heitä hoputetaan lasten hankintaan iän vuoksi. Iästä huomauttelu koettiin harmittavaksi ja kipeäksi asiaksi jo siitäkkin syystä, että naiset olivat voineet toivoa lasta jo pidemmän aikaa, eikä asiaa oltu omavalintaisesti lykätty.

”Sitten ruvetaan pohtimaan että teille tulee kohta kiire kun ikääkin alkaa jo olee. TIEDETÄÄN JO. Olishan se helppoa et sormia nap-sauttamalla sen sais”

Naiset kertoivat kohdanneensa monenlaisia epäasiallisia ja ajattelemattomia kommentteja lapsettomuuteen liittyen, sekä syyllistämistä lapsihaaveistaan. Lapsettomuus on vaikea ja herkkä aihe. Herkän asian vuoksi hyväksikin tarkoitetut neuvot ja kommentit voitiin helposti tulkita todella epäkohteliaina ja ihmisten tulisi ajatella enemmän mitä lapsettomalle sanovat. Ihmisten ajattelemattomuutta ja loukkaavia kommentteja ihmeteltiin palstoilla siitakin syystä, että kirjoittajat kokivat, että lapsettomuudesta ja hedelmöityshoidoista puhutaan yleisesti enemmän kuin ennen.

”Pahinta on muiden kommentit, joiden kai on tarkoitus olla avuliaita neuvoja, mutta satuttavat vain entisestään.”

Naiset kertoivat kokeneensa liian päällekyvää utelua lasten hankintaan ja lapsettomuuteensa liittyen. Joissain tilanteissa naiset eivät ole halunneet uteluista huolimatta kertoa lapsettomuudesta ulkopuolisille, edes välttämättä lähipiirilleen. Utelijoina olivat usein sukulaiset ja tuttavat, jotka kyselivät perheenlisäyksen perään. Lähipiiriltä oli tullut myös suoraa ihmettelyä lapsettomalle pariskunnalle siitä, miksi lapsia ei jo ollut ja koska niitä aiotiin hankkia. Joskus sukulaiset ja tuttavat utelivat itse parin lisäksi myös heidän vanhemmiltaan lasten puuttumisesta. Utelua ilmeni myös tilanteissa, joissa lapsettomuudesta oli kerrottu avoimesti. Avoimuuden avulla naiset kertoivat toivovansa työkeän utelun vähentyvän.

”Ajattelen myös niin, että kun olen avoin tämänkin ongelman olemassaolosta nämä tökeröt utelijat saattavat seuraavan kohdalla olla vain hiljaa ja säästävät näin kipeän asian kanssa painivan ihmisen mielihalta”.

”Meilläkin etenkin mieheni mummo utelee ”pikkuvarpaista” ja kuinka niitä pitäisi ruveta jo tekemään. Tietäisipä vaan...”.

”Yksi hyvä ystäväni, joka tietää lapsettomuudestamme, kyseli minulta ”kuinka monta lasta te aiotte hankkia?” Mun mielestä loukkaava kysymys, koska ei ole minkäänlaista varmuutta, että saadaan yhtäkään lasta”.

5.1.4 Ymmärtämättömyys lapsen saannin vaikeudesta

Naiset kertoivat kohdanneensa ihmisten ymmärtämättömyyttä siitä, kuinka vaikeaa lapsen saaminen voi olla. Ulkopuolisten ymmärtämättömyys liittyi muun muassa raskauden yrittämistä kohtaan. Monet naiset olivat saaneet kuulla kehotuksia lopettaa raskauden yrittäminen ja vinkkejä siitä, kuinka yrittämisen lopettamisen jälkeen raskaaksi tuleminen helpottuu. Naiset kokivat tämän hyvin turhauttavana.

”Minun teki mieli repiä semmoiselta silmät päästä, joka tuli lässyttämään että lopettakaa yrittäminen”.

Ymmärtämättömyys ilmeni myös siten, että adoptiota tai sijaisvanhemmuutta ehdotettiin usein naisille ratkaisuksi lapsettomuuteen, mikä tuntui naisista hyvin loukkaavalta.

”Mua ärsyttää ne, jotka kommentoi lapsettomuuteeni, että ainahan te voitte adoptoida”.

”Olen huomannut, että ihmisten on yleensä todella vaikea ymmärtää tätä lapsettoman surua ja luopumista nimenomaan biologisen jälkeläisen saamisesta. Lähes poikkeuksetta ihmiset, joille olen asiasta puhunut, ovat ehdottaneet adoptiota tai sijaisvanhemmuutta. Luulevatko he, että minä en tiedä noista vaihtoehtoista. Luulevatko he, että olisi jotenkin helppoa tuosta vaan tehdäkin sellainen valinta”.

5.2 Lapsettomuuden valinneiden naisten kokema syyllistäminen

5.2.1 Painostaminen lasten tekoon iän tai avioliiton vuoksi

Valitusta lapsettomuudesta kirjoitettuja kommentteja löytyi keskustelupalstoilta vähän. Lapsettomuuden valinneet naiset kokivat heitä painostettavan lasten hankintaan oman iän takia. Lisäksi he kohtasivat ulkopuolelta tulevaa oletusta siitä, että avioliitto tarkoittaisi myös lasten hankintaa. He kertoivat huomanneensa, että lapsetonta avioliittoa pidetään outona ja saaneen vihjailuja itsekeskeisyydestä, kun eivät halunneet lapsia heti avioliiton myötä.

” Kaveri totesi, että iän vuoksi olisi aika alkaa hankkimaan lapsia (28v.)”.

5.2.2 Lähipiirin ja sukulaisten odotukset lasten hankinnasta

Lapsettomuuden valinneet naiset kertoivat saaneensa lähipiirissään osakseen epäsuoraa painostusta lapsettomuudesta heidän ollessa ainoa lapseton perhe tai ystäväjoukossa. He kokivat myös syyllisyyden tunnetta lapsenlapsia toivovien vanhempiensa puolesta. Naiset kertoivat ulkopuolelta tulevan oudoksuntaa heidän valitsemaansa lapsettomuutta kohtaan ja etenkin miesten ihmettelevän naisen valitsemaa lapsettomuutta.

”Ei nyt suoranaisesti painosteta, mutta suurta ihmettelyä aiheuttaa. Tai sanotaanko että monet miehet yhäkin ihmettelevät naista, joka ei halua lapsia. Se tuntuu olevan monelle yhä lähes itsestäänselvyys”.

5.3 Tahot, joiden naiset kokevat syyllistävän lapsettomuudesta

5.3.1 Yhteiskunnan luoma ahdistus lapsettomuudesta

Naiset kokivat yhteiskunnalla olevan suuri vaikutus ahdistuksen aiheuttajana lapsettomuudessa. Esiin nousi terveydenhuolto, joka koettiin yhtenä tekijänä syyllistävän lapsettomuudesta. Naiset kertoivat jääneensä oikeutettua apua vaille esimerkiksi oman ylipainon tai iän takia.

“Tilanne tuntuu todella epätoivoiselta koska me ei saada apua kunnalliselta puolelta ylipainon takia”.

Media nähtiin myös isona osana lapsettomuuden paineiden aiheuttajista. Ympäristö ja markkinointi, joissa käsiteltiin raskautta, lapsia tai perheitä saattoivat aiheuttaa naisissa ahdistusta ja turhautumista. Heistä tuntui, että lapsettomuudesta muistutettiin joka paikassa.

“Tuntuu että jokaisessa mainoksessa pyörii joku vauva tai kun katon Youtubea niin siinä mainoksessa tulee et “hei oletko raskaana tee testi”. Jotenkin kohtalon ivaa.”

*”Niin, ja miksi hemmetissä aina silloin, kun v*tuttaa eniten, tuntuu, että joka tuutista tulee vauvoja, vaippamainoksia, iloisia perheitä, odotusaikaa hehkuttavia juttuja? Paras oli eilen messengerin alareunassa pyörinyt mainos, jossa luki "Odotatko lasta?!" No en!"*

5.3.2 Ystävien vähättelevä ja loukkaava käytös

Lapsettomuudesta kärsiviä ärsytti kokemuksen mukaan eniten se, miten helposti lapsia saaneet perheelliset yrittivät ymmärtää lapsettomuutta monesti huonolla menestyksellä. Loukkaavaksi koettiin myös se, että perheelliset eivät pystyneet käsittämään, miksi lapsettomat itkivät lasten perään, kun he itse kokivat vanhemmuuden raskaana. Osa lapsettomuudesta kärsivistä ei kokenut pystyvänsä tapaamaan etenkin raskaana olevia tai juuri synnyttäneitä ystäviään tai osallistumaan ystäviensä lasten ristiäisiin tai syntymäpäiville. Se tuntui heidän mielestään liian kivuliaalta. Epämukaviin tilanteisiin oli kokemusten mukaan päädytty myös silloin, kun tuttavapiiri alkoi utelemaan, koska vauvoja syntyy. Osa ystävä- ja lähipiiristä kyseli hyväntahtoisesti lapsettomuudesta tietämättään ja osa kyseli, vaikka tiesikin raskaaksi tulemisen haasteista ja kenties jo vuosien yrittämisestä. Lapsettomuus miellettiin usein niin arkaluonteiseksi ja yksityiseksi asiaksi, että naiset kokivat utelut kiusallisiksi, epämukaviksi ja loukkaaviksi. Lapsettomuudesta ei haluttu kertoa välttämättä edes lähipiirille, koska se koettiin niin henkilökohtaiseksi ja kipeäksi asiaksi.

”Mua ärsyttää ne, jotka kommentoivat lapsettomuuteeni ”no ainahan te voitte adoptoida” ja puhuu seuraavassa sivulauseessa omia syntysmuistojaan ja hehkuttaa raskauden ihanuutta.”

”Näen punaista, kun joku taas kerran aloittaa litanian: ”olkaa onnellisia, kun saatte vielä nauttia toistenne seurasta ja nukkua pitkään, kun tää on nyt tämmöstä!”

Ikäväksi koettiin myös tilanne, jossa hyvä ystävä saattoi sanoa lapsettomalle, ettei tämä tiedä ovulaation ajankohtaa, koska ei tule raskaaksi tai kyseli, montako lasta lapseton haluaa, vaikka lapsettomuus oli hyvin tiedossa. Esiin nousi myös se, että lapsettomat kokivat olevansa kaikkien arvostelun kohteena ja he kokivat, että kuka vaan saattoi kommentoida lapsettomuutta. Tilanteet koettiin todella vaikeina, koska painostusta lasten hankintaan koettiin heti, jos ikää oli jo enemmän ja etenkin jos pari oli naimisissa.

”Pahinta epäsuoraa painostusta on kuitenkin se, että olen viimeinen nainen ystäväpiirissäni ja työpaikallani, jolla ei ole lapsia tai raskausmaha. Olen 32-vuotias ja naimisissa 3 vuotta ollut.”

5.3.3 Sukulaisten aiheuttamat paineet lapsettomuudesta

Usein niin omat vanhemmat kuin appivanhemmatkin toivoivat lapsenlapsia. Syyllisyyden tunne ei vaikuttanut poistuvan, vaikka kyseessä olikin valittu lapsettomuus. Vaikka lapsettomuus oli valittu, omien vanhempien, appivanhempien ja muiden läheisten odotukset painoivat mieltä ja aiheuttivat syyllisyyttä, koska he jäivät paitsi jostain, mitä kovasti toivoivat. Etenkin, kun lapsettomuus oli tahatonta ja lasta toivottiin enemmän kuin mitään muuta.

”Vanhempani ja isäni sisarukset ovat kaikki surullisia siitä, ettei lapsenlapsia ole heille suotu. Tunnen tästä syyllisyyttä, mutta en pidä silti järkevänä tehdä lapsia vain vanhempiani miellyttääkseni. Toivon

salaa, että veli vielä muuttaisi mielensä ja hoitaisi tämän "velvollisuuden", mutta hän varmaan ajattelee samoin minusta..."

Sukulaiselta, ystävältä tai tutulta oli tulosten mukaan helpompi kysellä lapsista ja niiden hankkimisesta. Todennäköisesti utelujen ja kyselyjen tarkoitusperä oli näissä tapauksissa hyvä, mutta ei se siltä välttämättä lapsettomasta tuntunut.

"Sukulaisten ja ystävien "no, koska teillä on nyytti kainalossa?" utelut raastaa sydäntä ja tekee mieli sanoa pari valittua sanaa."

Saaduissa tuloksissa nousi esiin se, että utelua ja kyselyä ei koettu aina pelkätään sanallisesti. Sanattomalla viestinnällä koettiin ilmaistavan joskus painostusta lasten hankintaan. Utelut perheenlisäyksestä saatettiin tehdä sanattomasti, mikä myös tuntui pahalta.

"Kun tuttavat aina nähdessään ensimmäisenä katsovat vatsaani! Tietävät, että pari-kolme vuotta on seurusteltu ja kun meillä ikää on niin ajattelevat: "eihän ne voi enää odottaa vaan lapsen tietysti tekevät" -lähipiirin ilmeet ja vihjailut muiden vauvauutisista. Odottavat kieli pitkällä meiltä vauvauutista mutta eivät kysy suoraan että voisinko karjua ettei meille ehkä vauvaa tulekaan"

5.3.4 Puolison ja lähipiirin syyllistävä käytös

Lapsettomuudessa koettiin vaikeaksi ja lohduttomaksi tilanteeksi se, jos parisuhde päättyi eroon puolison jättäessä lapsettomuuden vuoksi. Koettiin, että nämä kaikkein lähimpien aiheuttamat pettymykset ja syytökset olivat vaikeimpia kestää ja niistä oli vaikeinta selvittää. Tilannetta ei muuttanut edes se, jos suhteen alkaessa oli jo ollut molemmille osapuolille selvää, ettei suhteeseen ole mahdollista saada lapsia. Vuosien kuluessa toisen mieli saattoi muuttua ja toinen joutui alkulupauksista huolimatta pettymään. Näissä tilanteissa, joissa päädyttiin eroon, jätetty puoliso usein syyllisti kaikkein eniten itseään siitä, että hän ei pystynyt täyttämään puolisonsa toiveita. Joissain tapauksissa kokemusten mukaan syyllisyys pystyttiin käsittelemään ja elämä täytettiin jollain muulla tavalla.

”Menetin kohdun nuorena synnytyksen yhteydessä tulleiden komplikaatioiden vuoksi. Olisimme halunneet ison perheen, minulta se haave vietiin pois. Aviomieheni, nuoruuden rakkauteni, jonka kanssa olimme olleet yhdessä yläasteelta saakka jätti minut sen takia. Ei kai kestänyt olla minun tukenani ja samalla tehdä itse surutyötä. Ei ollut valmis luopumaan haaveistaan. Nyt hänellä on suuri perhe.”

”Välillä itketään yhdessä. On kurja olla. En olisi halunnut rakastua ihmiseen, joka haaveilee lapsista. Kysyn häneltä, miksi sinä otit minut, mikset ottanut jotain muuta naista? Miksi halusit minut, vaikka tiesit, etten voi saada lapsia?”

Tuloksissa nousi esiin, että naiset kokivat työkavereiden toimesta kaikkien muiden työpaikalla olijoiden kuullen kyselyä siitä, miksei pariskunta ollut hankkinut enempää lapsia. Samaa syyllistämistä ja utelua tapahtui myös silloin, kun pariskunnalla ei ollut yhtäkään lasta. Olikin pääteltävissä, että syyllistämistä tapahtui monelta eri taholta ja oikeastaan minkälaisessa yhteydessä tahansa. Lapseton ja etenkin parisuhteessa oleva nainen koki olevansa kaikkien uteluiden kohde.

”Kun jälleen yksi kysyi kaikkien kuunnellessa että ”miksette ole tehneet toista?”

6 POHDINTA

Tässä luvussa tarkastellaan opinnäytetyön keskeisiä tuloksia vertaillen niitä aikaisemmin aiheesta tehtyihin tutkimuksiin. Tuloksia tarkastellaan opinnäytetyön tutkimustehtävien mukaisessa järjestyksessä. Lisäksi luvussa käsitellään opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta.

6.1 Eettisyys

Johdonmukaisuutta ja eettistä kestävyyttä pidetään hyvän tutkimuksen kriteereinä. Tutkimussuunnitelman tulee olla laadukas, valitun tutkimusasetelman tutkimukselle sopiva ja raportointi hyvin tehtyä. Eettinen sitoutuneisuus ohjaa hyvää tutkimusta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 149). Opinnäytetyön tutkimuskysymykset on mietitty tarkasti ja analyysi sekä raportointi tehty huolellisesti.

Hyvän tutkimusetiikan keskeiset asiat tutkimustietojen käsittelyssä ovat luottamuksellisuus ja anonymiteetti (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Tutkimustietoja ei tule luovuttaa kenellekään ulkopuoliselle ja aineisto tulee säilyttää lukitussa paikassa tai salasanalla suojattuna tietokoneella. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 221.) Opinnäytetyössä kuvataan avoimesti valmiista materiaalista löydetty aineisto ja huolehditaan keskustelupalstoille kirjoitetun aineiston anonymiteetistä. Yksityisyyden suojeleminen on yksi keskeinen huomioitava asia, kun tutkimusaineistoa kerätään sosiaalisesta mediasta (Kosonen ym. 2018). Tällöin tutkittavien henkilöiden oikeuksia turvataan aineiston anonymisoinnilla. Työssä anonymiteetti on huomioitu tutkimusaineistoa käsiteltäessä. Tekstit on kirjoitettu palstoille anonymisesti tai nimimerkillä, eikä nimimerkkejä tuotu esille opinnäytetyössä.

Anonymisointi ei täysin poista tunnistettavuuteen liittyvää mahdollisuutta julkisesta verkosta kerättyyn aineistoon ja tutkijan tulee pitää mielessä tutkimuksesta aiheutuvan haitan minimointi tutkimustulosten raportointiin ja julkaisemiseen asti. Tuleekin punnita, missä määrin aineistonäytteitä yleisölle esitetään. (Kosonen ym. 2018). Työssä on esitetty lainauksia aineistosta, mutta ne on muutettu pel-

kistetympään muotoon ja kaikki tunnistettavuuteen liittyvä on poistettu. Tuloksissa on käytetty yksittäisiä otoksia kirjoituksista ilman lähdettä saaden näin työhön kuvailevampaa tietoa kirjoittajien omin sanoin. Aineisto säilytettiin asianmukaisesti eikä tutkimustietoja luovutettu ulkopuolisille.

Eettiset näkökulmat tutkimusprosessissa liittyvät tutkimuksen aihevalintaan, aineistonkeruumenetelmään sekä tutkimusaineiston analysointiin ja raportointiin. Tutkittavan ilmiön tulee olla perusteltua ja aineistonkeruumenetelmän työlle soveltuva tavoitellun tiedon saavuttamiseen. Lisäksi aineiston ollessa arkaluontoinen tutkimuksen hienovaraisuus korostuu (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Opinnäytetyön aihe on tärkeä ja myös ajankohtainen, sillä lapsettomien naisten osuus Suomessa on tasaisessa kasvussa (Tilastokeskus 2011). Tutkimustulokset on raportoitu rehellisesti.

Opinnäytetyön aineistona ovat internetin keskustelupalstojen tekstit, joissa kirjoittajat kuvaavat kokemuksiaan lapsettomuudesta. Työ on tehty tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten mukaisesti (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012) rehellisyyttä ja tarkkuutta noudattaen. Plagioinnilla, eli luvattomalla lainaamisella tarkoitetaan toisen henkilön kirjoittaman tekstin tai sen osan esittämistä omana, eli suoraa lainausta ilman lähdeviitettä. Hyvän tieteellisen käytännön vastaista on muiden tutkijoiden vähättely, esimerkiksi tutkijan mainitsematta jättäminen tai viitemerkinnän puutteellisuus (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 224; Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 9). Opinnäytetyössä muiden tutkijoiden julkaisuihin on viitattu asianmukaisella tavalla selkeästi ja rehellisesti, viitattuja kirjoittajia kunnioittaen.

On tärkeää pohtia tutkimuksen sensitiivisyyttä. Sensitiivisiä tutkimukseen osallistujia voivat olla jollain tavoin alistetut, vähäosaiset tai voimattomat ihmiset. Sensitiivisyys voi pohjautua esimerkiksi tutkimuksen arkaluontoiseen aiheeseen tai tutkimukseen osallistuvien henkilöiden haavoittuvuuteen. (Kylmä & Juvakka 2007, 144-145.) Tutkimuksesta aiheutuvan haitan minimoinnin tärkeys korostuu haavoittuvien ihmisryhmien ja sensitiivisten tutkimusaiheiden parissa (Kosonen ym. 2018). Työssä painottuu hienotunteisuus, koska keskustelupalstojen kirjoit-

tukset ovat sensitiivisiä, joissa naiset kertovat lapsettomuudestaan, sen syyllisyyden kokemuksista ja ihmisten asenteista heitä kohtaan. Kuitenkin, naiset ovat kirjoittaneet tekstit julkisille palstoille, jossa ne ovat kaikkien nähtävillä.

6.2 Luotettavuus

Jotta tutkimus ja sen tulokset ovat luotettavia, tulee tieteellisen tutkimuksen noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa, että tutkimustyö ja tulosten tallentaminen, esittäminen ja arviointi on tehty rehellisesti, tarkkuutta ja huolellisuutta noudattaen. Tiedonhankinta, tutkimus- ja arviointimenetelmien tulee olla avoimia ja eettisiä. (Helsingin yliopisto 2019.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi on viime vuosikymmeninä kehitetty erilaisia tekniikoita, mutta perusvaatimuksena on yhä se, että tutkijalla on riittävästi aikaa tutkimuksen tekemiseen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 165). Tämä opinnäytetyö on aloitettu tammikuussa 2019, joten tutkittavaan aiheeseen on ollut aikaa syventyä. Työn eri vaiheissa on noudatettu hyvän tieteellisen käytännön mukaista rehellisyyttä, tarkkuutta ja huolellisuutta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012).

Vaikka laadullisen tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi ei voida antaa tarkkoja vaatimuksia, on usein toistuviksi kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin kriteereiksi mainittu uskottavuus, siirrettävyys, riippuvuus ja vahvistettavuus (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 197). Jotta tutkimus olisi uskottava, edellytetään tulosten mahdollisimman tarkkaa kuvaamista, jolloin on hyvä käyttää analyysin etenemistä kuvaavia taulukoita ja liitteitä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198). Tutkimustuloksia selkeyttää työn vaiheiden selostaminen yksityiskohtaisen tarkkaan, eli tulee antaa riittävästi tietoa siitä, miten tutkimus on tehty (Tuomi & Sarajärvi 2018, 164). Opinnäytetyössä tutkimusprosessin vaiheita on kuvattu ja mukaan on liitetty sisällönanalyysi (Taulukot 1-3, 43-46), jossa on nähtävissä taulukon muodossa pelkistykset, sekä niistä muodostetut ala- ja yläluokat. Tutkimuksen kuvaaminen niin, että tutkimuksen kulusta saa selkeän kuvan on osa vahvistettavuutta (Kylmä & Javakka 2007, 129).

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta heikentävä tekijä voi olla se, että työtä tehdään yleensä yksin. Yksin työskentely voi heikentää tutkimuksen luotettavuutta, koska tekijä saattaa tulla sokeaksi omalle tutkimukselleen. Yksin työskennellessä tutkija voi tulla tutkimusprosessin edetessä hyvin vakuuttuneeksi johtopäätöksensä paikkaansa pitävyydestä ja muodostamansa mallin todellisuudesta, vaikka tämä ei aina välttämättä pidä paikkaansa. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 197.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on mahdollista, että samaa aineistoa käsittelevät tutkijat eivät kuitenkaan päädy samaan tulkintaan. Laadullisessa tutkimuksessa on hyväksyttävää, että tulkintoja ja näiden kautta saatuja johtopäätöksiä voi olla monia. Erilaiset tulkinnat samasta tutkimuskohteesta lisäävät ymmärrystä tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä, eivätkä täten välttämättä tarkoita luotettavuusongelmaa. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Opinnäytetyön luotettavuutta tukee se, että työtä on tehnyt kolme henkilöä. Opinnäytetyöhön käytetty aineisto ja tulokset on tarkistettu jokaisen tekijän toimesta ja saaduista tuloksista on oltu yksimielisiä. Tutkimuksen uskottavuutta ja luotettavuutta vahvistaa se, että on mahdollisuus käydä läpi tutkimusprosessia ja saatuja tuloksia ihmisten kanssa, jotka tutkivat samaa aihetta (Kylmä & Juvakka 2007, 128).

Keskustelupalstoilta kerättiin työn tehtäviin parhaiten vastaavat kommentit niistä saatua tietoa muuttamatta. Kirjoituksia on pyritty analysoimaan siinä muodossa, kun ne on keskustelupalstoille kirjoitettu. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää osata arvioida, kuinka tutkija itse vaikuttaa aineistoonsa ja tutkimusprosessiinsa. Tutkimuksen tekijän on myös oltava tietoinen omista lähtökohdistaan. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Aihetta on pyritty käsittelemään mahdollisimman neutraalisti, jotta aiemmat tiedot ja käsitykset eivät vaikuttaisi tulosten tulkintaan.

Tulososiossa keskustelupalstojen kommentteja, eli alkuperäisilmauksia, käytettiin saatuja tuloksia tukemaan ja tulosten luotettavuutta lisäämään. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä esittää suoria lainauksia esimerkiksi haastatteluteksteistä. Tämä antaa lukijalle mahdollisuuden syventyä aineiston keruun polkuun. Alkuperäisilmaisut on tärkeää muokata kuitenkin siihen muotoon, ettei tutkimukseen osallistuja ole tunnistettavissa, vaan hänen anonymiteettinsä säilyy. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198.) Opinnäytetyössä käytetyt alku-

peräisilmaukset on pyritty muokkaamaan niin, ettei kirjoittajan sanoja olisi tunnistettavissa, mutta kuitenkin säilyttäen sisällön alkuperäiselle uskollisessa muodossa.

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että lukijalle kerrotaan mahdollisimman selkeästi, miten analyysi on tehty, sekä mitä vahvuuksia ja rajoitteita tutkimuksessa on (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198). Opinnäytetyön luotettavuutta voi heikentää keskustelupalstojen tekstien alkuperä. Työssä tutkittuihin palstasivuihin on vapaa pääsy kaikilta internetin käyttäjiltä, jolloin tekstien alkuperästä ei ole täyttä varmuutta. Anonyymisti nimimerkillä esiintyvien kirjoittajien henkilöllisyyttä tai tekstien luotettavuutta ei voida tarkistaa. Toisaalta työtä varten on käytetty useampia keskustelupalstoja sekä useiden kirjoittajien tekstejä, joten työhön on saatu kerättyä monipuolisesti tietoa ja ymmärrystä ilmiöstä sekä lapsettomien naisten kokemuksista.

Opinnäytetyön luotettavuutta vahvistavat käytetyt lähteet. Opinnäytetyössä käytettiin lähteinä tieteellisiä vertaisarvioituja tutkimuksia ja artikkeleita, sekä muita luotettavia lähteitä, joiden lähdeviitteet on esitetty asianmukaisesti. Työssä haluttiin käyttää enintään kymmenen vuotta vanhoja, kotimaisia ja kansainvälisiä tieteellisiä tutkimuksia ja artikkeleita, sekä muita luotettavia lähteitä. Suurin osa käytetyistä lähteistä on muutaman vuoden vanhoja, joten haluttu aikarajaus toteutui. Muutama käytetty lähde jäi aikarajauksen ulkopuolelle. Esimerkiksi valittua lapsettomuutta käsittelevä lähteenä käytetty kirjallisuuskatsaus on vuodelta 2002, mutta tämä koettiin luotettavaksi lähteeksi. Valitusta lapsettomuudesta ei ollut löydettävissä monia tuoreempia tutkimuksia, jotka olisivat käsitelleet opinnäytetyössä tutkittavia aiheita.

6.3 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tulosten perusteella tehtiin tiedonhakuja, joista saatiin vertailevia tutkimuksia työn tuloksille. Tiedonhaku suoritettiin jokaisen tutkimuskysymyksen

kohdalla hyödyntäen analyysistä muodostuneiden yläluokkien tuloksia. Tietoa kerättiin luotettavista ja tieteellisistä vertaisarvioituista lähteistä ja käytettyjä tietokantoja olivat Cinahl, Medic, Andor ja Medline (Ebsco). Materiaalia löydettiin suomalaisista sekä kansainvälisistä tutkimuksista ja artikkeleista. Työhön pyrittiin hyödyntämään enintään kymmenen vuotta vanhoja lähteitä, mutta aiheen ollessa kokemuksellinen, valikoitui mukaan myös muutama vanhempi tutkimus.

Opinnäytetyön tulosten määrästä ilmenee, että työhön löytyi huomattavasti enemmän aineistoa tahattomasta lapsettomuudesta, kuin valitusta lapsettomuudesta. Lisäksi tahattoman lapsettomuuden keskusteluissa tulee selvemmin esille naisten syyllistäminen ja syyllisyyden tunne, kun taas valittua lapsettomuutta koskevissa keskusteluissa naiset kertovat itse syitä valinnalleen olla hankkimatta lapsia. Myös tiedonhaulla aikaisempia tutkimuksia vapaaehtoisesta lapsettomuudesta löytyi vähemmän kuin tahattomasta lapsettomuudesta.

6.3.1 Tahattomasti lapsettomien naisten kokema syyllistäminen

Saaduissa tuloksissa ilmeni, että lapsettomat naiset kokivat vähättelyä raskaustoiveitaan kohtaan. He kokivat mielipahaa vähäteltävän ja asiaan ei aina osattu ulkopuolisten toimesta suhtautua sen ansaitsemalla vakavuudella. Vähättelyä koettiin sekä primaarissa, että sekundaarisessa lapsettomuudessa. Helpon raskaaksi tulemisen jälkeen nainen voi kokea vaikeudet odottamattomina ja epäoikeudenmukaisina uutta raskautta toivoessaan (Born, Carotta & Ramsay-Seaner 2018). Lapsettomuuden tuoman surun ja mielipahan vähättelyä ilmeni myös McBainin ja Reevesin tutkimuksessa (2019). Asian vähättely ja mitätöinti johti usein siihen, että lapseton nainen epäröi keskustella lapsettomuudestaan. Lähipiirin ja tuntemattomien reagointi lapsettomuuteen vaikeutti naisten mukaan avointa keskustelua aiheesta. (McBain & Reeves 2019.)

Tulosten mukaan lapsettomat naiset kertoivat kokeneensa lapsitoiveiden vähättelyä myös perheelliseltä lähipiiriltään, jotka väheksyivät lapsettomuutta muun muassa varoittelemalla vanhemmuuden raskaudesta. Vastaavia tuloksia on saatu myös Kettula-Pihlajan, Ahon ja Kaunosen tutkimuksessa (2015), jossa todetaan ystävien raskauksien, lasten ja lastenlasten, sekä lapsiperheiden turhalta

tuntuvan tyytymättömyyden muistuttavan siitä, mitä lapsettomuudesta kärsivä nainen ei itse pääse kokemaan (Kettula-Pihlaja, Aho & Kaunonen 2015).

Opinnäytetyön tuloksissa tuli ilmi, että lasta toivovat naiset kokivat syyllistämistä sisäisistä ja ulkoisista tekijöistään, kuten ylipainosta tai kuormittumisesta lapsettomuuden vuoksi. Usein toistuvana mainittiin syyllistäminen stressaamisen ja raskauden liiallisen ajattelun vuoksi. Stressin ja lapsettomuuden yhteyttä on tutkittu myös useammassa tutkimuksessa. Lapsettomuuteen voi liittyä useita stressaavia näkökulmia ja se vastaa merkittävää elämän kriisiä (Galhardo, Cunha, Pinto-Gouveia, Matos 2013). Lapsettomat naiset ovat kuvanneet lapsettomuutta elämänsä ahdistavammaksi kokemukseksi (Born ym. 2018). Galhardo ym. (2013) kertoivat tutkimuksessaan ulkoisen häpeän olevan suora ennustaja lapsettomuuteen liittyvässä stressissä naisilla. Ulkoinen häpeä ilmenee naisen käsityksenä itsestään negatiivisesti muiden ihmisten mielessä. (Galhardo ym. 2013.) Tutkitusti stressillä voi olla negatiivinen vaikutus raskaaksi tulemiseen. Suurin osa naisista suunnittelee perheenisäystään ja hedelmällisyyttään yhtä huolellisesti kuin uraansa, koulutustaan ja elämäntapavalintojaan, odottaessaan oikeaa hetkeä äitiydelle. Äitiyden saavuttaminen ilman vaikeuksia mahdollistaa naiselle aikuisen aseman saavuttamisen, sosiaalisen identiteetin, sekä mahdollisuuden täyttää sukupuolen roolin ja täydentää avioliitto. Näiden sosiaalisten odotusten täyttämättä jättäminen voi olla stressin ja rasituksen lähde, jonka myötä elämänlaatu voi heikentyä. (Palomba ym. 2018.)

Saaduissa tuloksissa ilmeni, että stressittömyydestä huomauttelu ja ohjeistaminen aiheuttivat naisissa ärtymystä ja huomauttelun koettiin jopa lisäävän stressiä. Tätä ajatusta tukee myös Palomba ym. (2018), joiden mukaan on monimutkaista määritellä, mikä on stressaavaa, koska yksilölliset reaktiot stressaaviin ärsykkeisiin voivat vaihdella dramaattisesti (Palomba ym. 2018). Naisten kokema sosiaalinen paine saada lapsia, sekä ihmissuhteiden aiheuttama stressi ja rasitukset voivat pahentaa lapsettomuuteen liittyvää stressiä. Tukeva perhe- ja parisuhde voivat merkittävästi vähentää naisen lapsettomuuteen liittyvää stressiä (Born ym. 2018.)

Lapsettomat naiset kertoivat kokeneensa loukkaavaa kohtelua ympärillään olevilta ihmisiltä, mikä näkyi ajattelemattomana ja epäasiallisena kommentointina, hoputtamisena, uteluna ja ihmettelynä lapsettomuuteen ja lasten hankintaan liittyen. Samankaltaisuutta löytyi myös McBainin ja Reevesin tutkimuksesta (2019). Satuttavat kommentit ja ratkaisut liittyen lapsettomuuteen tai raskaustoiveisiin, asian huomiotta jättäminen, sekä empatian ja myötätunnon puute olivat esiin nousseita teemoja lapsettomuuteen liittyen naisten kokemana. Aiemmassa tutkimuksessa on tullut ilmi, että etenkin lääkärien ja lapsettomuusasiantuntijoiden koettiin kärsivän empatiakyvyttömyydestä. (McBain & Reeves 2019.)

Sosiaalisen ympäristön odotukset lasten hankinnan suhteen ilmenivät kyselynä ja ihmettelynä myös Kettula-Pihlajan, Ahon & Kaunosen (2015) tutkimuksessa. Tämä aiheuttaa lapsettomissa naisissa painostuksen kokemisen tunnetta. Tutkimuksessa tuli ilmi saatujen tulosten kaltaista asiatonta kommentointia ja lapsettomat kokivat ympäristön olevan haluton uskomaan lapsettomuutta, ehdottaen jopa puolison vaihtoa lapsen saamiseksi (Kettula-Pihlaja ym. 2015). Myös McBainin ja Reevesin tutkimuksessa naiset antoivat saatujen tulosten kaltaisia esimerkkejä muiden esittämistä kommenteista ja ratkaisuista lapsettomuuteen, jotka naiset kokivat tunteettomana. Kommentit vaihtelivat kevyistä letkautuksista ("Oletko yrittänyt seisoa päälläsi?") enemmän totisempiin ("Se tapahtuu, jos niin on tarkoitettu"). (McBain & Reeves 2019.)

Opinnäytetyön tuloksista ilmeni, että naiset kokivat utelua lasten hankintaan ja lapsettomuuteensa liittyen. Utelua ilmeni myös Bornin ym. tutkimuksessa (2018). Raskaaksi tulemisen vaikeuksista vaikeneminen perheelle ja ystäville aiheutti naisissa kiusallisuuden tunteita, perheen vihjaillessa olleen aika lapsen hankinnalle. Naisten oli vaikea olla kokematta vihjailua ja ehdottelua muuna kuin kritiikkinä tai epäonnistumisena naisena. (Born ym. 2018.)

Opinnäytetyön tuloksissa tuli esille lähipiiriin hyväksi tarkoitettua neuvomista lapsettomuuteen liittyen, jonka naiset kuitenkin kokivat negatiivisesti. Lapsettomuuden ollessa vaikea ja kipeä aihe, kokivat naiset neuvonnan epäasiallisena ja loukkaavana. Vastaavia tuloksia ilmeni myös McBainin ja Reevesin tutkimuksesta

(2019). Naiset kuvasivat muiden haluavan korjata heidän lapsettomuutensa. Naiset uskoivat tarkoitusperän olevan hyvä, mutta loppujen lopuksi heidän lapsettomuutensa ei voi korjaantua lähipiirin toimesta. (McBain & Reeves 2019.)

Kettula-Pihlajan ym. (2015) tutkimuksessa käsiteltiin naisten lapsettomuudesta selviytymistä epäonnistuneiden lapsettomuushoitojen jälkeen, jolloin toivo oman biologisen lapsen saamisesta oli jo menetetty. Tutkimuksessa tuli ilmi, että toivon ylläpitäminen koettiin lapsettomuudesta selviytymisen estävänä tekijänä. Lapsettomat kokivat joutuneensa itse lähipiirinsä tukijaksi ja lohduttajaksi oman lapsettomuutensa vuoksi (Kettula-Pihlaja ym. 2015). Vastaavia tuloksia ei opinnäytetyöhön saatu, mutta toisin kuin edellä mainitussa tutkimuksessa, opinnäytetyössä kohteena olleet naiset olivat monenlaisissa vaiheissa esimerkiksi sen suhteen, oliko lapsettomuushoitoja vielä aloitettu tai kuinka kauan lapsettomuutta oli kestänyt.

Tuloksissa epäasiallinen ja ajattelematon kommentointi aiheutti naisissa sulkeutuneisuutta lapsettomuuteensa liittyen, jolloin aiheesta ei välttämättä haluttu avautua edes lähipiirille. Vastaavia tuloksia on saatu myös Bornin ym. tutkimuksessa (2018). Lapsettomuudesta puhumattomuus koettiin itsensä suojelemisena. Naiset eivät myöskään halunneet kohdata kenenkään sääliä lapsettomuuttaan kohtaan, vaan halusivat piilottaa taistelunsa muilta ylläpitääkseen sosiaalista asemaansa. (Born ym. 2018.)

Saaduissa tuloksissa ilmeni, että kommentointi herätti naisissa myös tarvetta puhua lapsettomuudestaan avoimesti, jolloin toivomuksena oli saada epäasiallinen kommentointi ja utelu vähenemään, sekä saada lisättyä tietoisuutta lapsettomuudesta. Lapsettoman sosiaalinen ympäristö tarvitsee lisätietoa lapsettomuudesta voidakseen tukea lapsetonta ja ymmärtääkseen, että lapsettomuuden läpikäyminen vie aikaa (Kettula-Pihlaja ym. 2015). Naiset ehdottivat, että lisäämällä lapsettomuutta koskevaa keskustelua voidaan mahdollisesti vaikuttaa siihen, miten yhteiskunnassa käsitellään lapsettomuutta (McBain & Reeves 2019).

Tuloksissa ilmeni, että lapsettomat naiset kokivat ymmärtämättömyyttä lapsen saannin vaikeudesta ja saivat vinkkejä lopettaa raskauden yrittämisen, jotta raskaus onnistuisi. Lapsettomat pariskunnat saavat usein neuvoja ystäviltään, perheeltään, työtovereiltaan ja muilta henkilöiltä kokeilemaan muita menetelmiä lapsen saamiseksi, kokeilemaan adoptiota tai rentoutumaan, jotta raskaaksi tuleminen onnistuisi (Singh & James 2018).

Adoption ja sijaisvanhemmuuden ehdottelu ratkaisuksi lapsen saamiseksi koettiin loukkaavana. Vastaavia tuloksia ilmeni myös McBainin ja Reevesin tutkimuksessa (2019), jossa naiset kertoivat adoption ehdottelun ratkaisuksi lapsettomuuteen kaikkein loukkaavampana (McBain & Reeves 2019). Toisaalta tutkimuksissa adoption koettiin olevan myös osa lapsettomuuden hyväksymistä. Ajatus adoptiosta ja sijaisperheenä toimimisesta mahdollistaa lapsihaaveen säilyttämisen. Laajentunut käsite vanhemmuudesta koskettaa myös uusperheitä ja biologinen vanhemmuus on saanut rinnalleen myös muita vaihtoehtoja. (Kettula-Pihjala ym. 2015.)

6.3.2 Lapsettomuuden valinneiden naisten kokema syyllistäminen

Opinnäytetyön tuloksissa ilmeni, kuinka naiset kokivat painostusta lasten tekoon iän tai avioliiton vuoksi. Avioliitossa olevaa lapsetonta pariskuntaa pidettiin outona tai itsekeskeisenä, kun lapsia ei haluttu. Samankaltaisia tuloksia on Shawin (2010) artikkelissa, jossa naiset kertovat valinneensa lapsettomuuden ja näin rikkoneensa yhteiskunnassa vallitsevaa käsitystä sukupuolirooleista, jossa naiseus nähdään yhtä kuin äitiytenä. Ympärillä vallitseva käsitys naiseudesta on luonut lapsettomille naisille tunnetta omasta outoudesta tai ulkopuolisuudesta, kun ei itse halua lapsia. Tutkimuksessa ilmenee ulkopuolelta tuleva syyllistäminen myös naisten valitessa työn tai uran lasten teon sijaan. Valintaa ihmetellään, koska lapset koetaan paljon tärkeämmäksi asiaksi kuin työ. (Shaw 2010.) Lisäksi Gold & Wilsonin (2002) kirjallisuuskatsauksessa esitetyissä tuloksissa ilmenee, että henkilöt, jotka omasta päätöksestä ovat lapsettomia haastavat yhteiskunnan asettamat roolit ja heidät leimataan ongelmallisiksi. Avioliitossa olevat pariskunnat ovat

kuulleet ystäviltaan poikkeavuudesta perinteisiä perhenormeja kohtaan, ja saaneet kommentteja esimerkiksi sterilisaatiosta, mielenterveydestä ja suuresta virheestä, johon lapsettomuutta on verrattu. Lapsettomuuden valinneet nähdään muun muassa onnettomina, itsekkäinä, luonnottomina ja yksinäisinä. (Gold & Wilson 2002.) Myös opinnäytetyön tuloksissa ilmeni, kuinka naiset olivat saaneet vihjailuja itsekeskeisyydestä ollessaan avioliitossa ja valitessaan lapsettomuuden.

Lisäksi Bahtiyar-Saygan ja Sakallı-Uğurlun (2019) esittävät samankaltaisia tutkimustuloksia asenteista vapaaehtoisia lapsettomia kohtaan. Tulosten mukaan vapaaehtoiset lapsettomat naiset mielletään negatiivisemmaksi kuin äidit. Lapsettomia naisia yhtäläistetään sanoihin kateus, viha, inhotus ja harmillinen käytös. Heidän nähdään epänaiseellisina ja lapsettomina elävän vähemmän onnellista ja tyydyttävää elämää. Lapsettomat pariskunnat saavat aikaan negatiivisia tunnereaktioita ja heidän elämänsä nähdään ongelmallisena. Lapsia pidetään arvokkaina ja välttämättöminä perheen olemassaololle. (Bahtiyar-Saygan & Sakallı-Uğurlu 2019.) Myös Vinsonin, Mollenin ja Smithin (2010) tuloksissa ilmenee, että naiset näkivät lapsettomat naiset negatiivisesti verrattuina äiteihin, kun he tutkivat yliopistossa opiskelevien naisten asenteita lapsettomia naisia sekä lapsia omaavia kohtaan. He olivat kiinnostuneita siitä, nähdäänkö äidit stereotyyppisesti positiivisemmiksi henkilöiksi kuin lapsettomat naiset. (Vinson, Mollen ja Smith 2010.)

Toinen tuloksissa esille noussut aihe oli lapsettomien naisten kokemat oman lähipiirin ja sukulaisten odotukset lasten hankinnasta. Gold & Wilsonin (2002) kirjallisuuskatsauksessa lapsettomat henkilöt myös kokivat heidän ystäviensä ja etenkin sukulaistensa ajattelevan heistä negatiivisesti liittyen heidän lapsettomuuspäätökseensä. Tämän mukaan perhe ja ystävät aiheuttivat painetta ja käyttäytyivät ikävästi. Samoin Petersonin & Engwallin (2019) tutkimuksessa vapaaehtoisen lapsettomuuden valinneet naiset kertovat kohdanneensa tuttavien painostavaa ”kehotusta” lapsen tekoon esimerkiksi kuulemalla kuinka hyvä äiti lapselle olisikaan. He ovat tavanneet yritystä taivutella heitä lasten hankintaan kuulemalla vakuutteluja äidiksi tulemisen hyödyistä. Naiset kertovat valinneensa lem-

mikit lasten teon sijaan, joka on herättänyt paheksuntaa ja naiset on koettu kylmiksi, kun valintana on ollut koira tai kissa lapsen sijaan. (Peterson & Engwall 2019.) Shawinin (2010) artikkelissa kuvataan perhesuhteita myös toisenlaisesta näkökulmasta. Haastatellut lapsettomuuden valinneet naiset kertovat heidän omien kivulioiden äitisuhteidensa vaikuttavan osaksi päätökseen olla hankkimatta lapsia. (Shaw 2010.)

6.3.3 Tahot, joiden naiset kokevat syyllistävän lapsettomuudesta

Opinnäytetyön tuloksissa nousi esiin muun muassa se, että yhteiskunta jätti ilman apua esimerkiksi ylipainon vuoksi. Tämä tarkoitti esimerkiksi sitä, että lapsettomuushoitoja ei välttämättä aloitettu lainkaan ylipainon vuoksi. Myös media ja mainostaminen nostivat entisestään ikäviä tunteita pintaan ja antoivat tunteen niin sanotusti huonosta ihmisestä. Aarbakken (2018) mukaan median sisältö painottuu perheisiin ja sosiaalinen media aiheuttaa suuttumusta, kun lapseton katselee toisten vauvaonnea. Tulokset näiltä osin olivat siis samankaltaisia. Kettula-Pihlajan ym. (2015) tutkimuksessa nousi esiin se näkökulma, kuinka lapsettomat toivoivat heidät hyväksyttävän ja otettavan huomioon yhteiskunnassamme lapsettomina, tilannetta kuitenkin korostamatta. Lapsettomat kokivat itsensä vajavaisiksi, yhteiskuntaan kuulumattomiksi ja mielsivät, että heillä on jäänyt kansalaisvelvollisuus suorittamatta, kun eivät ole kyenneet täyttämään velvollisuuksiaan lapsien hankkimisen muodossa. Lisäksi lapsettomat kokivat olevansa yhteiskuntaan kuulumattomia. (Kettula-Pihlaja, Aho & Kaunonen 2015.)

Opinnäytetyössä tuli ilmi se, että lapsettomuudesta kärsivän ystävät eivät välttämättä ymmärtäneet lapsettomuutta ja sen mukanaan tuomaa tuskaa ja epätoivoa. Kettula-Pihlaja ym. (2015) mukaan lapsettomat kokivat, että heidän lapsettomuuttaan ei uskottu tai ei haluttu uskoa ja kannustettiin jatkamaan epätoivoisia hoitoja. Kannustus ei kuitenkaan tuntunut kannustukselta vaan lähinnä painostukselta ja lopulta saatettiin päätyä tukemaan ja kannustamaan omia läheisiä omasta lapsettomuudesta. Kettula-Pihlaja ym. (2015) tutkimuksessa ilmeni myös se, miten vaikeaa on olla lähiympäristön ainoa lapseton pariskunta ja myöhemmin kenties ainoa pariskunta, jolla ei ole lapsenlapsia. Opinnäytetyön tuloksissa ei saatu näin kauaskantoisia vastauksia.

Tulosten mukaan koetaan, että lapsettomuus on arka ja yksityinen asia. Samoilla linjoilla oli Tulppala (2012), jonka mukaan 53 % naisista kertoi lapsettomuudesta ja siihen liittyvistä hoidoista vain muutamalle läheiselleen. 13 % naisista ja lähes 40 % miehistä ei kertonut kenellekään tai kenellekään ulkopuoliselle asiasta. Jopa oman kumppanin kanssa lapsettomuudesta puhuminen saattoi olla vaikeaa. (Tulppala 2012.)

Saaduissa tuloksissa tuli ilmi, että lapsettomuus koettelee parisuhdetta monin eri tavoin. Osa pareista pystyi puhumaan ja kohtaamaan koettelemukset yhdessä ja osa pareista erosi saadakseen lapsen. Nämä kaikki kokemukset kävivät ilmi tuloksissamme. Tulppala (2012) kuitenkin muistuttaa artikkelissaan perimmäisistä kumppanin valinnan syistä. Kumppani valitaan itselle eikä siitä näkökulmasta kehenkään tulee paras vanhempi.

Tulosten mukaan lapsettomuus ja asiat, mistä lapsettomana jää paitsi muistuttavat elämän varrella useita kertoja itsestään. Lähipiirin raskaudet, lapset ja myöhemmin lapsenlapset nostattavat kipeitä tunteita pintaan. Hyvä kommunikointi ja puheyhteys kumppanin kanssa auttavat pärjäämään tilanteissa. (Kettula-Pihlaja ym. 2015.) Tuloksissa saatiin selville myös se, että lapsettomuus tuo mukanaan epämiellyttäviä ja kipeitä tilanteita elämään pitkän aikaa, osalla mahdollisesti koko loppuelämän. Lapsettomuuden käsittely on aikaa vievä prosessi, josta selviytymiseen kuuluu erilaisia tunteita ja tapoja toimia (Kettula-Pihlaja ym. 2015).

7 JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET

Jatkotutkimusta aiheesta kannattaa tehdä, koska tutkittua tietoa ei ole juurikaan vielä saatavilla. Olisi hyvä selvittää sitä, miten lapsetonta voidaan paremmin huomioida yhteiskunnassamme ja millaista tukea lapsettomat tarvitsevat. Toinen jatkotutkimuksen aihe olisi se, millaista kohtelua lapsettomat pariskunnat toivovat ympäristöltään ja läheisiltään. Näistä molemmista edellä mainituista saatiin opinnäytetyön tuloksissa näkyviin asioita, joita lapsettomat eivät tahdo kokea, joten olisi aiheellista selvittää, mitä he haluavat ja tarvitsevat. Kolmantena jatkotutkimusehdotuksena nostetaan vielä lapsettomuuden valinneiden naisten kokema syyllistämisen. Tästä näkökulmasta löytyi erittäin vähän edes kirjoitettua kokemustietoa, saati tutkittua tietoa.

Opinnäytetyön tuloksissa kävi ilmi koettu hoitohenkilökunnan epäasiallinen käytös lapsettomuudesta kärsiviä kohtaan, joten kehittämisehdotuksena voidaan esittää se, että hoitoalan opiskelijoille lisättäisiin opintosuunnitelmiin kohtaamiseen liittyvää opetusta ja harjoitusta, jotta hoitohenkilökunta osaisi jatkossa kohdata lapsettomuudesta kärsivät hienotunteisesti. Lisäksi koulutukseen voisi ottaa uutena asiana esimerkiksi naisen hoitotyön opintojaksoon oman osionsa lapsettomuudesta ja sen kipupisteistä.

LÄHTEET

- Aarbakke, A. 2018. Tahaton lapsettomuus tunnekokemuksena. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro-gradu tutkielma.
- Bahtiyar-Saygan, B. & Sakallı-Uğurlu, N. 2019. Development of Attitudes Toward Voluntary Childlessness Scale and Its Associations With Ambivalent Sexism in Turkey.
- Born, S., Carotta, C. & Ramsay-Seaner, K. 2018. A Multicase Study Exploring Women's Narratives of Infertility: Implications for Counselors. *The Qualitative Report*. 23(12), 2992-3003.
- Galhardo, A., Cunha, M., Pinto-Gouveia, J. & Matos, M. 2013. The Mediator Role of Emotion Regulation Processes on Infertility-Related Stress. 20, 497–507 (2013).
<https://link-springer-com.libproxy.tuni.fi/article/10.1007%2Fs10880-013-9370-3>
- Gold, J. Joshua, M. & Wilson, S. 2002. Legitimizing the Child-Free Family: The Role of the Family Counselor. *The Family Journal*. 10(1), 70–74.
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1066480702101011>
- Helsingin yliopisto. 2019. Tutkimusetiikka.
<https://www.helsinki.fi/fi/tutkimus/tutkimusymparisto/tutkimusetiikka>
- Hyvä tutkimuskäytäntö. KvaliMOTV. Luettu 7.4.2019.
https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_1_2.html
- Kajaanin ammattikorkeakoulu. Kokemus ja käsitys. Luettu 24.4.2019
<https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Kokemus-ja-kasitys>
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3.uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Kettula-Pihlaja, T., Aho, A. & Kaunonen, M. 2015. Haikaran ohilento – Lapsettomuudesta selviytyminen naisten kuvaamana. *Hoitotiede* 27: (4), 298–310
- Kokemus. Filosofia. Tieteen termipankki. Luettu 14.9.2019.
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:kokemus>
- Kosonen, M. Laaksonen, S-M. Rydenfelt, H. Terkamo-Moisio, A. 2018. Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. *Media ja Viestintä*, 41(1), 117–124.
<https://doi.org/10.23983/mv.69924>
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen Terveystutkimus. 1.painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Mcbain, T. & Reeves, P. 2019. Women's Experience of Infertility and Disenfranchised Grief. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families* 27(2), 156-166.

Mieli Suomen Mielen terveysterveys ry. Syyllisyys. Luettu 24.4.2019

<https://www.mielen terveysterveysseura.fi/fi/mielen terveysterveys/itsetuntemus/tunteet/syyllisyys>

Miettinen, A. 2015. Miksi syntyvyys laskee? Suomalaisten lasten saantiin liittyviä toiveita ja odotuksia. *Perhebarometri 2015*. Väestöliitto.

Naistenkartano ry. Syyllisyys. Luettu 24.4.2019

<https://www.naistenkartano.com/syyllisyys/>

Palomba, S., Daolio, J., Romeo, S., Battaglia, F., Marci, R. & La Sala, G. 2018. Lifestyle and fertility: the influence of stress and quality of life on female fertility. *Reproductive Biology and Endocrinology* 16(1), 1-11

Peterson, H. & Engwall, K. 2019. "Why Would You Want a Baby When You Could Have a Dog?" Voluntarily Childless Women's "Pternal" Feelings, Longing and Ambivalence. *Social Science*. University of Gothenburg. Department of Sociology and Work Science. Ruotsi.

Rajala-Koenkytö, H. 2008. "Onhan häpeä koko ajan ollu kantapäällä..." Mielen terveysterveystutkimuksen häpeän kokemuksia. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu-tutkielma.

Rekola, M. 2018. Kokemuksellinen tieto valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnissa. Tampereen yliopisto. Johtamiskorkeakoulu. Pro gradu-tutkielma.

Saaranen-Kauppinen & Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/> (Viitattu 26.4.2019).

Shaw, R.L. 2010. Women's Experiential Journey Toward Voluntary Childlessness: An Interpretative Phenomenological Analysis. *Iso-Britannia. Journal of Community & Applied Social Psychology*, 21, 151-163.

Singh, AK. & James, SS. 2018. Grief and Bereavement in Infertility and Involuntary Childlessness. *Journal of Psychosocial Research*. 13 (2), 297-305.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Lastenneuvolakäsikirja. Tahaton lapsettomuus. Luettu 24.8.2019

<https://thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/tietopaketti/monimuotoiset-perheet/tahaton-lapsettomuus>

Terveyskylä. Naistalo. Oman lapsettomuuden kohtaaminen. Luettu 24.8.2019

<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/lisääntymisterveys/lapsettomuus/oman-lapsettomuuden-kohtaaminen>

- Tiitinen, A. 2018a. Lapsettomuushoito. Lääkärikirja Duodecim.
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00732
- Tiitinen, A. 2018b. Lapsettomuus. Lääkärikirja Duodecim.
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00151
- Tiitinen, A. 2018c. Naisen lapsettomuus. Lääkärikirja Duodecim.
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00737
- Tilastokeskus. 2011. Väestörakenne 2010. Joka viides 40-vuotias nainen on lapseton.
http://www.stat.fi/til/vaerak/2010/01/vaerak_2010_01_2011-09-30_fi.pdf
- Tilastokeskus. 2015. Väestörakenne 2014. Lähes joka viides 45-49 vuotias nainen ei ole synnyttänyt.
http://www.stat.fi/til/vaerak/2014/01/vaerak_2014_01_2015-12-10_fi.pdf
- Tilastokeskus. 2019. Syntyneet 2018. Syntyvyyden jyrkkä aleneminen jatkui.
http://www.stat.fi/til/synt/2018/synt_2018_2019-04-26_fi.pdf
- Toikkanen, J. & Virtanen, I. 2018. Kokemuksen Tutkimus VI. Kokemuksen käsite ja käyttö. Rovaniemi. Lapland University Press.
- Tulppala, M. 2012. Lapsettomuus ja parisuhde. Lääkärilehti 67(26-31), 2081 – 2086.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. Luettu 8.5.2019
<https://www.tenk.fi/fi/tenkin-ohjeistot>
- Vapaaehtoisesti Lapsettomat ry.
<https://vapaaehtoisestilapsettomat.fi>
- Vinson, C. Mollen, D. & Smith, N.G. 2010. Perceptions of Childfree Women: The Role of Perceivers' and Targets' Ethnicity. Journal of Community & Applied Social Psychology. Kanada. 20(5): 426-432.
- Väestöliitto. 2016. Vapaaehtoinen lapsettomuus yleistyy Suomessa.
https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/?x27363=5247210

LIITTEET

1 (5)

Taulukko 1. Tahattomasti lapsettomien naisten kokema syylistäminen

Pelkistykset	Alaluokat	Yläluokat
<p>Sanotaan ettei raskaana oleminen ole ihmeellistä ja tulisi olla onnellinen, kun välttyy synnyttämiseltä</p> <p>Suututtaa, kun joku sanoo, että parisuhteessa tulee olla onnellinen, kun voi vielä nauttia toisen seurasta</p> <p>Kysytään, onko ajateltu vanhemmuuden raskautta</p> <p>”Oo onnellinen, kun sulla on niin paljon omaa aikaa”.</p> <p>Sanotaan, että lapseton ei itkisi, jos tietäisi mikä työ lapsista on ja että annetaan omat lapset lainaan uhma- ja murrosiässä</p>	Lapsitoiveiden vähättely	Vähättely lapsen haluamisesta
<p>Jo yksi lapsi, kaikki eivät sitäkään koe</p> <p>Tunteita vähätellään, koska on jo lapsia</p>	Tuskan vähättely, kun kärsii vaikeudesta saada toinen lapsi	
<p>Sanotaan olevan nuori ja että on paljon aikaa</p> <p>Nuorella iällä olevan lapsettomuutta vähätellään</p> <p>Ärsyttää, kun sanotaan olevan vielä nuori ja että lapsen ehtii saada</p>	Nuoren äidiksi haluavan lapsettomuutta vähätellään	
<p>Komentoidaan lihavuutta syyksi raskauden epäonnistumiseen</p> <p>Ylipainon vuoksi apua lapsettomuuteen ei ole saatavilla julkiselta puolelta</p>	Syyllistetään epäonnistuneesta raskaudesta ylipainoa eikä saada oikeutettua apua	Syyllistäminen sisäisistä ja ulkoisista tekijöistä
<p>Suututtaa, kun ihmiset käskivät lopettaa stressaamisen</p> <p>Kehotukset lopettaa stressaaminen ja asian ajattelemisen</p> <p>Käsketään olla stressaamatta, niin raskaus onnistuu</p>	Naisen stressiä pidetään syynä lapsettomuuteen	

<p>Pohdinta siitä, että alkaa olemaan kiire lapsen hankintaan iän vuoksi</p> <p>Vihjailut itsekkyydestä ja itsekeskeisyydestä, kun ei halunnut lapsia heti avioliiton myötä 25-vuotiaana</p> <p>Kommentit kuinka lapsia pitäisi ruveta jo tekemään</p> <p>Klinikalla todettiin, että kun ikääkin on jo paljon</p> <p>Työkaverin kehoitus olevan korkea aika hankkia lapsia</p>	<p>Hoputetaan lapsen hankintaan iän vuoksi</p>	<p>Ajattelemattomuus sosiaalisessa kanssakäymisessä lapsettoman kanssa</p>
<p>Ajattelemattomat kommentit</p> <p>Kommenttien tulkitseminen epäkohdella</p> <p>Töksäyttelijöitä riittää</p> <p>14 vuoden aikana on kuullut hyvin paljon loukkaavia kommentteja</p> <p>Lapsihaaveesta syylistäminen (puolison puolelta)</p>	<p>Epäasialliset ja ajattelemattomat kommentit lapsettomuudesta</p>	
<p>Kaikki odottavat ja kyselevät vauvan perään</p> <p>Lapsettomuudesta tietävän ystävän tiedustelu lasten tulevasta lukumäärästä</p> <p>Sukulaisten ja tuttavien kysely, koska lapsia saadaan tai miksi niitä ei vielä ole</p>	<p>Liian päällekyvä utelu lasten hankinnasta</p>	
<p>Moni ihminen kommentoi, että yritätte liikaa</p> <p>Vinkit siitä, että lopettamalla yrittämisen onnistuu</p>	<p>Ymmärtämättömyys raskauden yrittämistä kohtaan</p>	<p>Ymmärtämättömyys lapsensaannin vaikeudesta</p>
<p>Adoption tai sijaisvanhemmuuden ehdottaminen</p> <p>Ärsyttää lapsettomuuteen kommentit, jotka ehdottavat adoptiota</p>	<p>Adoption ehdottaminen ratkaisuksi lapsettomuuteen raskautta toivovalle</p>	

Taulukko 2. Lapsettomuuden valinneiden naisten kokema syyllistäminen.

Pelkistyksen kuvaus	Alaluokka
Vihjailut itsekkyydestä ja itsekeskeisyydestä, kun ei halunnut lapsia heti avioliiton myötä 25-vuotiaana	Painostaminen lasten tekoon iän tai avioliiton vuoksi
Kaveri totesi, että iän vuoksi olisi aika alkaa hankkimaan lapsia (28v.)	
Lapsetonta avioliittoa pidetään ous- tona	
Miehet ihmettelevät naisen valitsemaa lapsettomuutta	Lähipiirin ja sukulaisten odotukset lasten hankinnasta
Lähipiirin epäsuora painostus lapsettomuudesta naisen ollessa ainoa lapseton perhe/ystäväpiirissä	
Syyllisyyden tunne lapsenlapsia toivovien vanhempien puolesta	

Taulukko 3. Tahot, jotka naiset kokevat syyllistävän lapsettomuudesta.

Pelkistyksen	Alaluokka	Yläluokka
<p>Klinikalla todettiin, että kun ikääkin on jo paljon</p> <p>Ei apua kunnalliselta puolelta lapsettomuuteen ylipainon takia</p>	<p>Terveydenhuolto syyllistää lapsettomuudesta</p>	<p>Yhteiskunnan luoma ahdistus lapsettomuudesta</p>
<p>Vihan tunne Messengerin mainoksesta, joka kysyy mahdollisesta raskaudesta</p> <p>Jokaisessa mainoksessa pyörii vauva</p> <p>Joka paikassa muistutetaan lapsettomuudesta</p>	<p>Median aiheuttamat paineet</p>	
<p>Ärsyttää, kun helposti lapsia saaneet yrittävät ymmärtää, miltä lapsettomuus tuntuu</p> <p>Oletus, että ihminen, jolla on lapsia ei voi ymmärtää miksi itkeä sellaista asiaa, joka saa hänet hulluksi</p> <p>Asiasta tietämättömät kyselevät perheenlisäyksestä</p>	<p>Perheellisten tuttavien ymmärtämättömyys lapsettomuutta kohtaan</p>	<p>Ystävien vähättelevä ja loukkaava käytös</p>
<p>Eniten saa stressiä kaverista, joka kertoo, että stressi vaikuttaa raskaaksi tuloon, kun pitäisi olla stressaamatta</p> <p>Ystävä huomautti, etten tiedä koska ovuloin</p> <p>Lapsettomuudesta tietävän ystävän tiedustelu lasten tulevasta lukumäärästä</p>	<p>Ystävien väheksyntä</p>	
<p>Äitini toivoo lapsenlapsia</p> <p>Vanhemmat odottavat lastenlasta</p> <p>Anoppi kertoo tietävänsä poikansa haluavan lapsia</p> <p>Miehen mummo utelee ”pikkuvarpaista” ja kehottaa niitä jo tekemään</p> <p>Anoppi tahtoisikin mummi</p>	<p>Omien vanhempien ja appivanhempien odotukset isovanhemmuudesta</p>	<p>Sukulaisten aiheuttamat paineet lapsettomuudesta</p>

<p>Sukulaiset huomauttelevat lapsettomuudesta</p> <p>Ärsyttää sukulaiset, jotka taputtavat mahaa ja kysyvät mahdollisesta raskaudesta</p> <p>Tutut ja sukulaiset ovat todella uteliaita ja kyselevät vauvoista</p> <p>Sukulaisten ja tuttavien kysely, koska lapsia saadaan tai miksi niitä ei vielä ole</p> <p>Lähipiirin ilmeet ja vihjailut muiden vauvauutisista, koska eivät kysy suoraan raskaudesta</p> <p>Tuttavat nähdessään katsovat ensimmäisenä vatsaa</p>	<p>Sukulaisten liian tuttavalliset utelut ja huomauttelut</p>	
<p>Miehet kuvittelevat naisen haluavan lapsia</p> <p>Mies on päättänyt lähteä etsimään uutta naista lapsettomuuden vuoksi</p> <p>Mies sanoo, ettei halua lapsia kansani, kun olen masentunut</p> <p>Mies sanoo, että jos en voi elää lapsettomana, voin lähteä</p> <p>Mies vähättelee tuntemuksiani</p>	<p>Puolison epäkunnioittava käytös</p>	<p>Puolison ja lähipiirin syyllistävä käytös</p>
<p>Osa lähipiiristäkin suhtautuu niin, ettei toista lasta saisi edes toivoa tai ruikuttaa</p> <p>Työkaverin kyselyt muiden kuullen, miksi ei ole tehty toista lasta</p> <p>Työkaverin kehoitus olevan korkea aika hankkia lapsia</p> <p>Työkaverin kehoitus olevan korkea aika hankkia lapsia</p>	<p>Lähipiirin ja työkaverien kehoitukset</p>	